

Med 2-er kajakken i Bohuslens skærgård

En beretning af Jens J

Vi har mange argumenter for at holde kajakferie den svenske skærgård . De to vigtigste er allemandsretten og en fantastisk natur. Vi har tidligere sejlet Misterhult skærgården på østsiden tynd, og der er andre områder på den side, som står højt på ønskelisten. Der er bare så hulens langt fra Langå til den svenske østkyst, så i år besluttede vi at kikke nærmere på skærgården nord for Göteborg. Og efter grundig research besluttede vi at lægge ud i Fjällbacka området. De små 2 timers kørsel fra færgeren er til at overse, og området skulle være lidt mindre trafikeret end Tjörn-Orust området. Turen begyndte 6. juli, hvor vi tog hurtigfærgeren fra Frederikshavn klokken 10.00 og sluttede 4 døgn senere i øsende regn ved bilen i Grebbestad

Musön

Efter pakning og søsætning i Grebbestad roede vi sydover i pænt vejr. Forbi Lilla Brattholm til nordspidsen af Musön, hvor vi fandt en dejlig plan, græsdækket lejrplads i en lille vig med sandstrand og med læ for den sydvestlige vind og en fabelagtig udsigt. Distancen var kun 7,5 km, men det var jo rejsedag og sådan.... Dårligt nok var teltet og tarpen rejst og trangiaen tændt, før regnen kom. Men hvad gør det, når man kan sidde tørt?

Lejrpladsen på Musö med Musö Fjärden og fastlandet i baggrunden. Indtil nu har det været tørvejr, men skyerne trækker sammen.

Og så kom regnen ellers. Tarpen – som er et andet ord for en dyr presenning – giver ly og komfort. De penge vi har spenderet på et godt, tæt telt og en tarp er givet godt ud!

Gåsön

Man vågner tidligt efter den første teltnat – alt for tidligt. Men det var rigtigt sommervejr, så efter et morgenbad, en kop kaffe og en portion müsli-grød blev lejren pakket ned. Og så roede vi rundt i den dejligste skærgård med masser af flotte, stejle øer og holme.

I det lune og stille vejr listede vi ud mod Kattegat, til udsigten mod Väderöerne. Mellem Långeskär og Dyngön, tog et kikk på Kyrkogårdsöen (hvor der ikke er nogen kirkegård) og satte så kurs mod Gluppö, der skulle være en af området's perler. Den er flot – lejrpladsen ligger ned til et snævert, lavvandet sund med en fantastisk udsigt ind gennem skærgården mod fastlandet. Men øen er også velbesøgt, og vi var for sent ude. Vi havde ikke lyst til at dele badevand og udsigt med 5 sejlbåde og mindst ligeså mange motorbåde, så vi fortsatte ned til Gåsön. Igen en fin plads med sandstrand, græs og læ. Og igen fik vi regn ud på aftenen – men er der noget mere hyggeligt end at sidde under tarpen med varm mad og en pose vin og se hvor vådt der bliver udenfor? Dagens etape var sølle 15 km.

I stille vejr på vej ud mod Kattegat. På dækket foran skipperen harkompasset og en lamineret kopi af kortet fast plads. GPS'en har jeg i en snor om halsen.

Vi er fanatiske pinde roere. De grønlandske pagajer er effektive, når man forstår at bruge dem, de er skånsomme mod skuldre og arme, og så er det billigt grej – 50 kr. og et par timers arbejde for en letvægtpagaj, bygget til og af dig selv. Prøv det!

Indsejlingen til en af de meget besøgte vige på Gluppö. Længere ind er en lille sandstrand og en plet græs med plads til et telt. Men også en masse motor- og sejlbåde, så vi vendte om og sejlede til Gåsö i stedet.

Gåsöns lejrplads er fin og godt beskyttet. Der er ikke så mange gode lejrpladser i den vestsvenske skærgård, som er præget af høje, stejle klipper. Men de er der. Og man behøver ikke lede – alle pladserne er angivet med position i en samling hæfter fra Orust Kajak: Paddla och tälta i Bohuslän.

Skipper er igen forfremmet til kok. Fiskeriet gav ingenting, men der var masser af friske grøntsager og couscous i madkassen. Trangiaens gasbrænder blev forsynet med billig gas fra Harald Nyborg, beregnet til ukrudtsbrændere. Det virker fint, hvis flasken bare ligger ned med bunden løftet en smule.

Aftenstemning på Gåsö med Bastholmene og Rågö i baggrunden. I løbet af eftermiddagen sejler alle de lokale hjem, og tursejlerne finder egnede ankerpladser for natten. L for vinden, et søm i klippen og et anker ud agter, så kan man gå til køjs.

Lökholmen og Fjällbacka

Da det blev morgen, var telt og tarp tørre, og vi kunne hengive os til morgenrutinen – svømmetur, kaffe, müsliørød, pakning. Hjemmefra havde vi lagt en slags plan for denne dag. Det var nemlig min fødselsdag, og jeg havde inviteret på fiskerestaurant i Fjällbacka, så planen var at finde en lejrplads i nærheden af byen, og sætte lejren før lunch. Vi havde udset os Lökholmen, som ligger bare 2-3 km fra Fjällbacka. Og vi var heldige – lejrpladsen var ledig, da vi nåede frem. Ifølge anvisningerne skulle

der være plads til 2-3 telte ved stranden og en masse telte lidt længere oppe. Måske i tørre perioder, men da vi kom, var det et meget vådt engområde med klart vand over græsset flere steder. Vi fandt dog tre tørre kvadratmeter helt nede ved vandet – der var lige plads til det lille telt.

Og så roede vi ellers i strid modvind – vinden var vendt til sydøst og øget til 7-9 m/s – ind gennem Fjällbacka fjorden og ind i havnen. Jeps, Fjällbacka er et populært sted for både sejlene, cyklende og kørende turister. Havnen var stuvende fuld, og der var en heftig trafik både ind og ud. Og kajakroere er åbenbart ikke specielt velkomne. Vi roede rundt hele havnen og området omkring havnen, men intet sted var der velegnet landingsplads for kajaker. Skulle vi ind, måtte vi lægge til ved en høj bro eller mole, klatre op og så håbe på, at kajakken ikke ville komme til at ligge i vejen (over 6 meter kajak ved kajen i en overfyldt havn... ha!). Nå, Mette havde ikke mod på den gymnastikøvelse, så restauranten blev aflyst. Men vand skulle vi ha', så jeg kravlede op og fandt en vandhane i det hyggelige vandrerhjem, som ligger på en ydermole. Benyttede også lejligheden til at komme af med affaldsposen.

Tilbage på Lökholmen fik vi så eftermiddagen til at gå med udforskning af øen. På toppen fandt vi en enorm dyngede flade sten. Der er ikke afmærket bronzealdergravplads på kortet, men det lignede.

Stenbunken så i hvert fald ud til at være menneskeskabt. Her så jeg i øvrigt turens eneste hugorm.

Øen var – som alle de andre øer i området - velbesøgt af sejlere på dagtur. De kom i deres motorbåde, fortøjede dem til spigre, som de slog i klippen, indrettede sig med madkurve, tæpper og liggestole, og nød så det gode vejr indtil skyerne trak sammen og de sejlede hjem igen.

Der var mange steder friske dyrespor – og selv om det ikke rigtigt lignede elglort, kunne jeg ikke forestille mig, at andre dyr kunne svømme helt her ud. Vi lagde æbler ud på engen for at lokke dyret til i nattens løb. Og i det tidlige morgengry blev vi vækket af gnaskende og prustende.... ponyer.

Lökholmen blev åbenbart brugt til sommergræsning, men hvor dyrene havde gemt sig i dagens løb, det fatter jeg ikke.

På Lökholmen var der lige 3 tørre kvadratmeter til teltet. Sporene i græsset er små vandløb, som kommer fra engdragene ovenfor køkkenstenen.

Læg mærke til den fine sandstrand. Hvad vi ikke lige tænkte over var, at vi anløb øen ved ebbe. Se billedet om et par sider.

Vi er på vej ind til Fjällbacka for at fejre skippers fødselsdag. Overalt i skærgården kan man sejle helt ind under klipperne – men den her var nu ekstra flot.

Som sagt – det blev ikke til det planlagte restaurant besøg i Fjällbacka. Tilbage på Lökholmen kunne vi i stedet udforske øen. På toppen lå denne enorme dyng af sten, som må være en gravrøse fra bronzealderen – den er godt nok ikke markeret i kortet, men den så meget menneskeskabt ud.

I baggrunden N og S Fotstillen og Bringebärsön, som ligger i et af områdets mange naturreservater, hvor teltning er forbudt.

De blankslidte granitheller suger solvarmen til sig. Og selvom vi fik en del regn i løbet af ferien, er det øjeblikke som dette, man husker bedst.

Kameraet lå inden for rækkevidde, da vi krøb i poserne. Klar til at fotografere elgen.

Og klokken halv seks om morgenen kom den trampende, lokket af Mettes æbler. Men elgen var en flok ponyer.

Om morgenen var vandet steget lidt. Den fine sandstrand var forsvundet. Heldigvis havde vi trukket kajakken langt op, og heldigvis stoppede vandet, inden det nåede teltet.

Efter en nat med regn (som sædvanlig) var det godt med morgensol. Men den blå himmel var kun et kortvarigt bekendtskab. I løbet af formiddagen trak det mere og mere sammen, og der var lagt i til rigtig regn.

Käften

Det regnede selvfølgelig noget af natten, så pladsen var endnu vådere, da vi stod op. Og pga højvande havde vi vandkanten 5 cm fra teltdugen. Men vi var heldige igen – efter morgenbad og – mad var alt tørt og klar til at stuve i kajakken. Vi stiledede nordpå, tilbage forbi Grebbestad, rundt om Krossholmen, hvor vi havde tænkt på at telte, men der var intet læ. Så vi fortsatte op til Käften – en lille ø, som ligger i Tanumkustens Naturreservat, men hvor man må telte. Lejrpladsen lå udmærket ved en lille sandstrand i bunden af en smal vig med stejle sider. Og den græsklædte plads til teltet var både jævn og nogenlunde tør. Den lå i øvrigt lige op ad et kvankrat, men jeg havde ingen brændevin med, og jeg tror ikke kvanstilkene kan gemmes ret lang tid, så de fik lov at blive stående. Da lejren var rejst og dagens sardiner sat til livs, roede vi en tur længere nordpå og tilbage rundt om vores ø. Skyerne trak stadig mere sammen, og i eftermiddagens løb begyndte det at dryppe. Ved vigens munding går havbunden stejlt ned til over 20 meters dybde, så jeg syntes det var tid at prøve fiskegrejet. Jeg havde faktisk taget nogle kast andre steder undervejs, men fik kun blinket fyldt med sukkertang. Her gik det bedre, og jeg fik endelig kontakt med en makrel – men den sprang af, og turens samlede fangst blev altså – nul.

Og så kom regnen. Himlen var blytung horisonten rundt, og vandråberne sprang som skomagerdreng fra havoverfladen, der blev slået aldeles flad. Ind imellem fik vi også hagl. Og det blev ved natten igennem, og den følgende morgen. Heldigvis havde vi tarpen, så vi kunne spise morgenmad uden at blive mere våde. Og den var også god under pakningen. Her var tørt, så soveposer og liggeunderlag kunne pakkes. Og efter at have rystet det værste vand af teltet (det er

selvstagede, så vi vender bunden i vejret på det og ryster det tørt, før vi tager stængerne ud) kunne det pakkes sammen under tarpen. Og så stod vi der, i silende regn, og kikkede. Ingen ville være den første til at sige det, men vi tænkte garanteret det samme. Jeg tror, det var Mette, der først gav op og foreslog at vi da godt kunne... hvis jeg var træt af vejret og sådan. Jeg prøvede at lyde som om jeg kun tøvede gav efter. Jo, hvis hun havde det sådan, så... og så gik det ellers tilbage mod Grebbestad og bilen, som blev pakket i rekordfart. Vi fik ringet til gode venner længere inde i landet, hvor vi havde lejet hus fra næste dag. Og vi skulle da være velkomne. Før vi kørte, slog vi lige et slag omkring fiskehandleren. Grebbestad er jo hjemsted for et vældigt hummerfiskeri – og var der ingen hummere, så måske en pighvar. Ha – de billigste fisk kostede vel over 100 kr. pr. halvkilo. Svenske javel, men alligevel. Jeg turde overhovedet ikke spørge til hummerne. Men vi lod os lokke af 2 fiskefrikadeller (å 40 kr.) og et kilo grønlandske rejer med skal. Jeg siger ikke hvad de kostede, men jeg var glad for at vi ikke kom på fiskerestaurant i Fjällbacka.

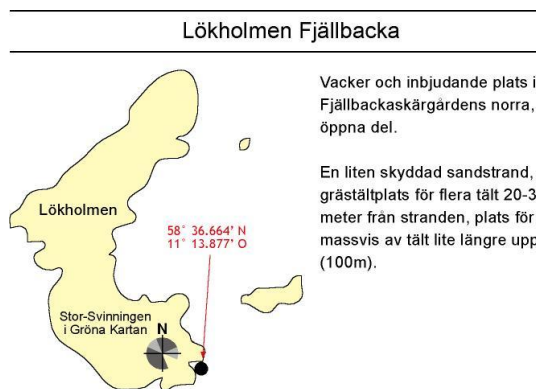

Endnu en godt beskyttet lejrplads. Man kan nu godt se, at Käften er populær i godt vejr. Græsset er slidt, og vi kunne bruge lidt tid på at rydde op efter tidligere besøgende. Der var både øldåser, plastflasker og –poser. Ikke mere end vi kunne have med i affaldsposen, men nok til, at det så lidt "brugt"ud.

I løbet af dagen blev der kortere og kortere ophold mellem byerne indtil der mere var tale om regn afløst af kraftige byger.

Nogle praktiske oplysninger

Den vestsvenske skærgård er ikke ret "bred" – der er typisk under 5 km fra fastlandet til de yderste øer, bortset fra Väderöerne, som ligger som et bånd yderligere 5 km ude. Men trods alt bred nok til at man kan finde læ bag de inderste øer selv i frisk vestlig vind. Øerne er stejle, og det er ikke nemt at finde steder, hvor man kan lande en kajak endsige slå et telt op. Men teltpladserne er der, og til alt held har Orust Kajak samlet beskrivelser af pladserne med GPS positioner i 3 små hæfter "Paddla och tälta i Bohuslän". For alle pladserne er vist ved hvilke vindretninger, der er læ, og der står kort om landingsmuligheder og teltpladsens beskaffenhed. Samme beskrivelser kan også ses på deres hjemmeside www.orust-kajak.se, men hæfterne er altså gode at have med. Bemærk, at du ikke kan handle i deres web-shop med Visa-Dankort, jeg sendte et brev med kontanter. Jeg låner gerne hæfterne ud!

Lökholmen Fjällbacka

Vacker och inbjudande plats i Fjällbackaskärgårdens norra, öppna del.

En liten skyddad sandstrand, grästämplats för flera tält 20-30 meter från stranden, plats för massvis av tält lite längre upp (100m).

De 3 hæfter i A5 format om at padle og telte i Bohuslän er til uvurderlig hjælp. Alle teltpladser er beskrevet med oversigtskort over øen, GPS koordinater, vindrose der viser læ samt en kort tekst.

Det er ikke nødvendigt at telte på klipperne – de steder, man kan komme i land, er der som regel græs.

For øvrigt er alle vestvendte kyster fyldt med ilanddrevet gods – fiskekasser, ødelagte trawl, plastdunke osv. Jeg vil nok anbefale østvendte pladser – selvom udsigten ud mod havet er nok så flot.

Alle, der har prøvet det, ved at det er svært at orientere sig i skærgården. Når man sidder i vandskorpen, er det ikke til at se, hvor den ene ø slutter og den næste begynder. Kort og kompas er nødvendige – jeg klarede mig med det grønne "Terränkarten" i 1:50.000, som jeg bestilte hjem fra Orust Kajak sammen med hæfterne. Det har den "fejl", at det i praksis er umuligt at læse en position i kortet – der er for langt mellem gradlinierne. De viser også UPM koordinater, men lejrpladsernes positioner i håndbøgerne er angivet i længde- og breddegrader. Jeg brugte kortet og kompasset til at orientere mig efter, og GPS'en (Garmin etrex H – altså uden kort) til at finde lejrpladserne. Det fungerede fint som oversigtskort, men jeg tror, jeg foretrækker søkort (svenske søsportskort fås i en version, der er trykt på plast – de kan også rekvireres hos Orust Kajak).

Trafikken af lystsejlere og kajakroere er tættere her end på østsiden af Sverige. Vi fandt hurtigt ud af, at det var en god ide at starte tidligt, så vi kunne nå næste plads relativt tidligt på dagen. Jeg kan forestille mig, at der er rift om de gode steder, når vejret er godt. Heldigvis efterspørger de større lystbåde noget andet end de flade strande, vi gerne vil lande på. De vil have dybt vand helt ind til klipperne, og de overnatter ombord. Men i bedre vejr er her efter sigende også rigtig mange kajakker.

At finde søsætningsmulighed og langtidsparkering til bilen er ikke specielt nemt. På grund af de mange feriegæster er der tidsbegrænset parkering på alle havne og i alle byer langs kysten. Vi var heldige at køre direkte til Grebbestad. Når man kommer syd fra og kort efter byskiltet når ned til vandet, ligger der en lille parkeringsplads og en badestrand, hvor det er nemt at sætte i. Bagefter kører man tilbage mod byskiltet og drejer til venstre op bag byen, hvor der er gratis langtidsparkering 5-10 minutters gåtur fra kajakken.

Hæfterne anbefaler, at man så vidt muligt benytter toiletter på havnene eller de lokummer, der står på enkelte øer (kan findes på Google maps). Det er nok et godt råd i så befærdede områder som her. Svenskerne er generelt nogenlunde gode til at overholde "trampereglen" men jeg kan anbefale, at man kikker sig godt for, før man letter på en sten.

Vi holdt os i et område fra Krossekärr i Nord til Hamburgsund i syd – kun 15 km i udstrækning. Det er jo et valg hvor langt og hurtigt man vil ro, og hvor meget man vil fordybe sig i et område.

Næste gang tager vi nok skærgården mere på langs.

Øst- eller vestkysten næste gang?

Bohuslän skærgården er meget forskellig fra Østersøens skærgårde. Mere barsk. Men her er utroligt flot, og her er mulighed for at finde rolige farvande uanset vinden. Vi valgte at holde os i Fjällbacka området fra Hamburgsund til lidt nord for Grebbestad. Og selv om vi roede mange omveje, nåede vi kun op på små 55 km i løbet af de 4-5 dage. Næste gang tror jeg, vi ror mere på langs – starter måske, afhængig af vejret, ved Stocken på Orust og ror op til den norske grænse eller længere, før vi vender om. Turen bag om Tjörn og Orust er selvfølgelig også en mulighed – især hvis det blæser meget.

Efterskrift

Fra Bohuslän drog vi østpå til det område af Dalsland, som hedder Kroppefjeld. Vi har været det samme sted ved Råvarp søen en uge hver sommer i 12-13 år. Området er i øvrigt et glimrende mål for en kajakferie – der er sammenhængende, sejlbart farvand fra Vänern til den norske grænse, fordi man sidst i 1800 tallet anlagde Dalslands kanal mellem søerne for at kunne transportere tømmer og jernmalm.

Men på én af ugens daglige roture på Råvarp og kanalen oplevede vi et skræmmende naturfænomen... Vi fulgtes 6 mand i tre 2-er kajaker, og vejret var smukt, da vi pludselig bemærkede at Mette og Anne havde fået ny frisure – håret stod i luften som når vi lavede forsøg med van de Graaff generatoren i fysiktimerne (vi andre har ikke så meget hår tilbage, at der var noget at se, men det kildede fælt). Og søens overflade... det var som om den blev løftet i store, flade dønninger. Først lidt tid efter tårnede tordenskyer sig op over os, og vi nåede godt ind i kanalen og op på land, før en voldsom tordenbyge ramte os og udløste de elektriske spændinger. Heldigvis var tarpnen med, så vi kunne sidde i ly til det hele var drevet over.